

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2733

Vragen van het lid **Van der Woude** (VVD) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het bericht «The giant plan to track diversity in research journals»* (ingezonden 18 maart 2022).

Antwoord van Minister **Dijkgraaf** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 13 mei 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 2379.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «The giant plan to track diversity in research journals»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe duidt u dit artikel?

Antwoord 2

Ik zie het initiatief van de groep uitgevers zoals weergegeven in dit artikel als een gevolg van de groeiende wens naar meer concrete informatie over diversiteit en inclusie in de wetenschap. Deze wens wordt benoemd in het artikel en bestaat ook in Nederland. Het is bij dataverzameling belangrijk een goede balans te vinden tussen de bescherming van de privacy van het individu, en de mogelijkheid om goed onderbouwd beleid te kunnen maken en monitoren. De enquête van deze groep uitgevers vraagt naar de genderidentiteit en afkomst waar de wetenschapper zich zelf mee identificeert. Deze vrijwillige, geanonimiseerde uitvraag heeft, volgens het artikel, tot doel om te onderzoeken welke groepen wetenschappers in welke mate gerepresenteerd zijn in de wetenschappelijke tijdschriften. Data lijkt soms personen in hokjes te willen vangen, maar data is tegelijkertijd ook hard nodig om gericht interventies vorm te geven die discriminatie en ongelijke kansen verhelpen. Daar ben ik voorstander van, omdat iedereen gelijke kansen verdient.

¹ Website Nature, 23 februari 2022, The giant plan to track diversity in research journals.

Vraag 3

Deelt u de mening dat het onwenselijk is dat het in de wetenschap steeds vaker voorkomt dat mensen worden ingedeeld op basis van afkomst of raciale kenmerken, zoals wit, zwart of Aziatisch?

Antwoord 3

Het indelen van mensen op basis van genderidentiteit, afkomst en/of uiterlijke kenmerken is onwenselijk als dit betekent dat mensen op basis van deze kenmerken op een nadelige manier worden behandeld. Het is echter wel noodzakelijk om gender- en cultuursensitief onderzoek te doen. In de medische wetenschap gaat het soms om verstrekkende gevolgen. De eerste resultaten van onderzoek lijken erop te wijzen dat het coronavirus mensen met een migratieachtergrond onevenredig hard heeft geraakt.² Deze etnische ongelijkheid kan alleen in kaart worden gebracht als er gegevens over bijgehouden worden. Het is daarbij uiteraard belangrijk dat hier zorgvuldig mee wordt omgegaan. Dit geldt ook als de registratie wetenschappers zelf betreft.

Vraag 4

Deelt u de mening dat de kwaliteit van werk van een wetenschappelijk auteur beoordeeld moet worden op de kwaliteit van dat werk, en niet op de afkomst of uiterlijke kenmerken van de auteur?

Antwoord 4

Ik vind het als verantwoordelijke voor het wetenschapsstelsel belangrijk dat iedereen op basis van hun wetenschappelijke kwaliteiten wordt beoordeeld. Op veel gebieden in de samenleving, ook in de wetenschap, is er door bewuste en onbewuste discriminatie op grond van persoonskenmerken zoals afkomst (cultuur, huidskleur, religie) of gender echter nog geen gelijk speelveld voor iedereen.³ Dat vind ik niet acceptabel. Kwaliteit moet voorop staan en uiterlijke kenmerken of afkomst mogen geen hindernis vormen in het beoordelingsproces. Daarom ben ik bijvoorbeeld ook blij met het initiatief van NWO om aandacht te besteden aan «inclusief beoordelen».⁴

Vraag 5

Hoe beoordeelt u het voornemen van wetenschappelijke uitgevers zoals Elsevier om auteurs, of dat nu vrijwillig of verplicht is, te vragen om hun ras of etniciteit bekend te maken?

Antwoord 5

Zolang deze uitvraag vrijwillig is, en dat lees ik terug in het artikel, beoordeel ik dit voornemen van uitgevers als een gerichte stap om meer inzichten te krijgen in de rol van vooroordelen en discriminatie in de wetenschap. Zonder deze informatie is het zeer moeilijk, of onmogelijk, om de huidige situatie onder wetenschappers in wetenschappelijke tijdschriften te peilen en te zien of wetenschappers daar worden benadeeld op basis van genderidentiteit, afkomst en/of uiterlijke kenmerken. Ik kan het streven van de uitgevers om hier stappen in te zetten waarderen, zolang de mogelijkheid tot het weigeren van deelname behouden blijft en weigeren om mee te werken geen negatieve consequenties oplevert voor de wetenschappers. Een voorbeeld uit het artikel laat zien dat een vrijwillige uitvraag, uitgezet door de uitgever American Chemical Society (ACS), over de genderidentiteit en afkomst onder wetenschappers heeft geleid tot een significant beantwoordingspercentage van 95%.

² <https://www.zonmw.nl/nl/over-zonmw/coronavirus/programmas/project-detail/covid-19-programma/ethnicity-and-covid-19-epidemiology-and-control-measures/#:~:text=Uit%20dit%20onderzoek%20blijkt%20dat,bijna%201%2C5%20keer%20hoger.>

³ Dit blijkt uit meerdere onderzoeken, zoals *Ervaren discriminatie in Nederland II* (2020, Sociaal en Cultureel Planbureau); *Naar het inclusiever (her)maken van het hoger onderwijs: Een review naar ongelijkheidspraktijken* (2021, Essanhaji & Van den Brink); en *Institutioneel racisme in Nederland* (2021, Kennisplatform Integratie & Samenleving).

⁴ <https://www.nwo.nl/inclusief-beoordelen>.

Vraag 6

Deelt u de mening dat dit in strijd is met de toezegging van Minister van Engelshoven dat het registreren van ras of afkomst niet aan de orde is in het kader van het nationaal actieplan diversiteit voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek (2020)?

Antwoord 6

De toezegging van mijn ambtsvoorganger was om in het kader van het nationale actieplan geen nieuwe gegevens over de etniciteit van onderzoekers te registreren. Als private partijen zoals wetenschappelijke uitgevers, in Nederland of het buitenland, zelf met het voorstel komen om op een verantwoorde en geanonimiseerde manier vrijwillige enquêtes uit te voeren onder de personen die artikelen insturen of beoordelen, is dat aan hen.